

повідача. Вимоги щодо судової промови досить великі, тоді як право відзначається специфічною терміносистемою, що потребує необхідних роз'яснень. На жаль, в наш час не кожен правознавець може чітко і зрозуміло донести свою думку, переконати живим словом, адже недбале ставлення до української мови призводить до побутування суржику, а це відволікає слухачів від сприйняття основних доказів, зосереджуючи їх увагу на помилках риторика. Ще Цицерон говорив: «Наилучший оратор — это тот, что своим словом и научает слушателей, и доставляет удовольствие, и производит на них сильное впечатление» [3].

Судовий оратор повинен бути не просто професіоналом у своїй сфері, але і психологом, який в конкретній ситуації вміє переконати певних слухачів, схилити до своєї точки зору, враховуючи характер і можливості даної аудиторії.

Отже, основною метою сучасного судового оратора є вміння вживати набуті знання і навички, вміло застосовувати риторичні прийоми в конкретній професійній ситуації і в повному обсязі володіти мистецтвом переконуючої комунікації.

Література

1. Копи А. Ф. Собр. соч. Т. 4. — М., 1967. — С. 56.
2. Молдован В. В. Риторика: загальна та судова: Павч. посіб. — 2-е вид. — К.: Юріком Інтер, 1999. — С. 51–59.
3. Цицерон Марк Тулій. Речи. — М.: Изд-во АН СССР, 1962. — С. 39.

УДК 821(477)-141

В. Барладяну-Бирладник

«БОЯНІВ ГІМН» ЯК ПАМ'ЯТКА КІНЦЯ ІV СТ.

Якщо відродження держави не супроводжується поверненням до джерел національної культури, то така держава, як сьогоднішня Україна, є і залишається амбітною пародією на державу. А Україні є куди повертатися.

В лютому 1800 р., писав у 1805 р. Ф. Аделунг, з Парижа повернувся в Санкт-Петербург дипломат П. П. Дубровський з бібліотекою доньки Ярослава Мудрого Анни Ярославни [1].

«Відомо, що ця княжна, — повідомляв “Вестник Европы”, — заснувала абатство Санліс (Свята Лілея), в якому всі її книги до наших днів збереглися. У цьому місці знайдені вони п. збирачем (П. П. Дубровським) і куплені не дешевою ціною. Згадана бібліотека складається більшою частиною з церковних книг, що писані рунічними літерами, і інших манускриптів від часів Ольги, Володимира» [2].

Перелічуючи книги, німецький дослідник Ф. Аделунг говорить і про «Боянів гімн» [3]. Але до нас дійшла лише його копія, що зберігається в Російській

Державній бібліотеці (Бібліотека ім. М. Салтикова-Щедріна) в Санкт-Петербурзі.

Незважаючи на такі серйозні повідомлення, іноземні та доморослі вороги слов'янства твердять, що «Боянів гімн», як і «Велесова Книга» — фальсифікат.

У другому розділі монографії «Релігія і Боги давньої України-Русі» наведено чимало доказів того, що «Велесова Книга» не може бути фальсифікатом [4]. До речі, вона теж фігурує у списку Ф. Аделунга [5].

В «Бояновому гімні» розповідається про перемогу в 374 р. слов'янських, фінських і кавказьких народів під проводом слов'янського князя Словена над Германаріхом — конунгом готів, який у другій половині IV ст. завоював всю Східну Європу і перетворив Чорне море — «Води великі» (див. 46 рядок) у Готське море.

Розпочинається гімн зверненням до учасників тризни, яку слов'яни влаштували біля сучасної Братислави.

Мовні та фонетичні ознаки споріднюють гімн з «Велесовою Книгою» і з відкритими в 1952 р. новгородськими берестяними грамотами. Серед особливостей письма берестяних грамот вченими визначені регулярні заміни о-ъ, е-е-и, ц-ч [6]. Відповідні цим літерам руни часто замінюють одна одну і в тексті «Боянового гімну».

Також у берестяних грамотах взаємно замінюють одна одну літери е-ен. А у «Велесовій Книзі» часто замінюють одна одну е-іа-а-у-ен, а також ц-ч-щ.

Відповідні руни замінюють одна одну і в «Бояновому гімні», окрім «ен бо» «Боянів гімн» використовує «юси».

Опиняючись поряд, однакові руни дуже часто зливаються в одну.

У старослов'янських рукописах таке відбувається в тому випадку, коли між приголосними, які опинилися поряд, до падіння редукованих і їх втрати, був напівголосний. Наприклад, в Синодальному списку написано: ПОКЛОНІТИ-СЕН, замість: ПОКЛОНИТЬ ТИ СЕН [7]. У дощечках «Велесової Книги» відзначено поєднання в одну не лише однакових літер, що позначають голосні звуки, але і голосні й напівголосні на межі двох слів. Наприклад: УОРУОЦЬ замість УОРЬ УОЦЬ — «Орь отець» та ін. Це спостерігається і в тексті «Боянового гімна».

Сьогодні, коли над слов'янськими та іншими народами Східної Європи, що є нащадками голяді — порусів — прусів, земагалів — південних литовців і західних білорусів, кимврів — кимерійців — пращурів осетинів, абхазців, бирладників-бродників, які відомі нині як козаки, волохів — румунів, дреговичів та радимичів, які в IV ст. входили в імперію Боянового батька Божа, нависла смертельна загроза, «Боянів гімн» є високохудожнім заклик до єдності в ім'я порятунку. І, в силу наших можливостей, ми подаємо переклад цього легендарного твору українською. Гімн складається з 61 рядка. Ми зберегли ці рядки. Якщо не зберегли розмір (поетичний), то лише тому, що цього вимагає зміст.

Тепер, коли ми говоримо про початок українського відродження, про народження нової мови слов'янської культури, нам вкрай важливо закласти фунда-

мент для народження і відродження цієї культури. І нам вкрай важливо, щоб наріжним каменем в будівлі слов'янської та української культури були справжні твори давньої літератури.

«Велесова Книга», «Боянів гімн» і «Слово про Ігорів похід» і повинні стати таким фундаментом. І через це вони також мають бути бездоганно перекладені на сучасну мову та вірно розтлумачені. Для цього в школи має повернутися старослов'янська як мова міжнародного слов'янського спілкування. Джерело має бути чистим. Нові великі твори української літератури, живопису і музики повинні базуватися на цьому світогляді: твір лише тоді стає воістину великим, набуває національного звучання, коли він засновується на справжньому фундаменті.

БОЯНІВ ГІМН

1. Гімн послухайте Боянів
2. Старому Словену і Молодому,
3. Померлому і живому,
4. І Злогогору — волхву Сворога.

5. Ви, що п'єте меду у купецьких палатах,
6. З роду князя Словена Старого —
7. Ті, що прогнали люту млу
8. Від Дніпра-ріки, слухайте!
9. Отців своїх будьте дітьми!

10. Роди погибаючі нас погукали.
11. Ми коней спорядили й помчали,
12. Шикуючись поруч князів.
13. Це воістину бачив Боян!

14. І ти наших воїв очолив, князю, —
15. Полки на непрошених готів.
Хто з тобою був поруч?
16. Боян — джура і волхв молодий!

17. Це ти, князю, промовив радимичам: «Го-о-ойя!» —
18. Кімрам, дреговичам і земагалам,
19. Щоб до нас синів звали на рать.
20. Гімн Боян заспівав — та й потекли
21. Ви — волохи і голядь. А голядь —
22. Рідня русинському роду.

23. Як руки плечам — ми у князя мужі!
24. А князь наш Словен очима вражає —
25. Влітку так Сонечко нас обпікає!

26. Навколо нього кмети — лицарі ярі,
27. Наче місяці Білоярові.
28. Коли бачить Боян Словена,
29. Як дерева листя, його серце тріпоче,
30. І млу на шматки розривають очі.
31. Мої, земагали, до вас волаю!
32. Ви харчували й поїли мене безвідплатно,¹
33. Щоб заgrimів голос русина,
34. Якого виховав Старий Бож — отець Боянів.
35. Про звитяги отця молодого волхва
36. З ворогами в боях Златогор співає.
37. Прекрасні його гімни! Воістину чудові!
38. Він співав, як вогненна Зірниця хвостата
підводиться в небо.²
39. Та Зірниця подібна дракону й зелена.
40. І зірки сорокам чародіям сказали,
41. Що меч Ярого Божа до Києва славним буде.
42. Златогор батька мого
43. Старої думи складами оспівував.
44. Боян також співав про любимого.
45. Ось прорік готський цар: «Йо-хо-хо!
46. Води великі побачили ми,
47. І бованів волохів і кимврів.
48. Та й прогнали кимвровичів ми».
49. Але ж русини богообрані — не лякливі варяги —
50. І кінцями мечів вождь наш
51. Прогнав чужоземних загарбників готів!
52. О, Словене Старий,
53. Нагороджуй відважних сміливців.
54. І ти, наш Бояне, помовч, набираючи сил.
55. Ті, про кого співаєш, щасливими будуть!
56. Та й будьмо уважні: Велеса ніхто не уникне.³
57. І слави Словена ніхто не принизить:
58. Як меч, у Бояна правдивий язик
59. Волхва Златогора оспівує пам'ять,
60. Бо ж Орю це пам'ять і Скіфу це гімн.
61. Несить же на тризну шоломами золото готське!

Примітки

1. Після того, як готський цар Вінітар у 368 р. розп'яв Божа і 70 русинських князів, Боян перебував у земагалів.
2. Комета Галлея. 20.04.295 р. — день народження Божа.
3. У добу Риб-Хорса (20-2003 рр. від Р. Х.) Велес вважався Богом світу мертвих [8].

Література

1. Adelung F. Nachricht von der Dubrowskischen Manuscripten Sammlung in St. Petersburg // Russland unter Alexander dem Ersten: Eine historische Zeitschrift. — St. Petersburg; Leipzig, 1805. — Bd. IV. — S. 254–276; 1806. — Bd. VIII. — S. 82–113.
2. Вестник Европы. — 1805. — № 5, ч. XX. — С. 54.
3. Adelung F. Вказ. праця. — 1806. — Bd. VIII. — S. 94.
4. Паськов А., Барладяну-Бирладник В. Релігія: Боги давньої Русі-України. — О.: Юрид. л-ра, 2002.
5. Adelung F. Там само. — 1806. — Bd. VIII. — S. 94.
6. Жуковская Л. Текстология и язык древнейших памятников. — М., 1979. — С. 84.
7. Хабургаев Г. Старославянский язык. — М., 1986. — С. 60.
8. Ташкинов И. Древний Египет и Русь: некоторые вопросы истории, мифологии и языковедения. — Рязань: Узорочье, 2000. — С. 54–56.

УДК 347.254(477)

*Я. Гуляк,
асистент кафедри цивільного права ОНЮА*

СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА КОНЦЕПЦІЯ ПРАВА НА ЖИТЛО

Стаття 47 Конституції України закріпила нові підходи до трактування права громадян на житло.

Зокрема, відповідно до цієї норми: «Кожний має право на житло. Держава створює умови, за яких кожен громадянин буде мати можливість побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Громадянам, що потребують соціального захисту, житло надається державою й органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду».

Зміст цієї конституційної норми дозволяє зробити висновок, що концептуальний підхід до визначення права на житло, а також юридичної гарантованості цього права [1] виглядає тепер інакше, ніж раніше.

Головні зміни полягають в тому, що, проголосивши право на житло, держава вже не бере на себе обов'язок забезпечити всіх бажаючих житлом з державного або громадського фонду. Головна її роль у цій галузі тепер полягає в тому, що вона створює умови для будівництва громадянами житла, придбання його у власність тощо. І лише забезпечення житлом громадян, що мають потребу в соціальному захисті, є обов'язком держави й органів місцевого самоврядування [2].

Хоча в наведених положеннях є деяке відлуння колишніх підходів, проте відчутно помітна тенденція переорієнтації стосовно характеру і способів задоволення житлових потреб працездатних громадян – йдеться про спорудження ними житла власним коштом, придбання його у власність, можливість взяти в оренду.